

مدرسه عالی فقه و معارف اسلامی

پایان نامه کارشناسی ارشد رشته فقه و معارف اسلامی

گرایش تربیت اسلامی

رسانه و تأثیر آن در تربیت با تأکید بر رسانه در افغانستان

استاد راهنما:

حجة الاسلام والمسلمین محمد صادق شجاعی

استاد مشاور:

حجة الاسلام والمسلمین محمد احسانی

طلبه: محمد جمعه کریمی

مهر ۱۳۸۹

چکیده:

رساله حاضر تحت عنوان «رسانه و تأثیر آن در تربیت با تأکید بر رسانه در افغانستان» مورد بحث و بررسی قرار گرفته است.

پس از ارائه بحث کلیات که شامل بیان مسئله، سؤالات تحقیق، اهداف تحقیق، پیشینه تحقیق، اهمیت و ضرورت تحقیق، روش تحقیق و واژه‌های کلیدی از قبیل رسانه تربیت مورد بحث قرار داده گرفته است. در ادامه، به بررسی سیر گسترش رسانه‌ها در افغانستان و پیشینه‌ی مطبوعات، از قبیل روزنامه، مجلات و هفته‌نامه، تلفن و گسترش آن در شهرها و خارج از کشور، تلفن و تلگراف، رادیو، رادیو بخش دولتی و بخش خصوصی و وضعیت آن در سال‌هایی آخر و ویژگی‌های رادیو مثل، دسترسی آسان به رادیو، اندک بودن هزینه آن تنوع در برنامه‌های آن، تئاتر و وضعیت آن در سال‌های آخر، سینما، تلویزیون بخشی خصوصی و دولتی و نظر سنجی رسانه‌های دیداری و رسانه‌های نوین از قبیل ماهواره، اینترنت در افغانستان پرداخته شده است.

پس از آن، به نظریه رسانه‌ها از قبیل گلوله سحرآمیز، الگوی اثرهای محدود، توده‌ی دارای ساخت، جریان دو مرحله‌ای، رسانه به عنان پیام، اثرهای تجربه مصنوعی و نظریه کاشت اشاره شده است. در ادامه کارکردهای رسانه مثل، اطلاع رسانی، اطلاع رسانی عمومی، شغلی، سیاسی، اقتصادی، فرهنگی، تفریحی، آموزشی، آموزش مستقیم و غیر مستقیم، کارکرد اجتماعی مثل، ترویج دموکراسی، اجتماعی و سازگاری اجتماعی، سرمشق و الگودهی، تربیتی و پخش مراسم مذهبی، مثل، برنامه‌های مذهبی، باورها و اعتقادات، عواطف و احساسات، رفتار و اعمال مورد بررسی قرار گرفته است.

در پایان، آسیب‌شناسی رسانه‌های افغانستان در بعد تربیتی پرداخته مثل، دروغ پردازی، تحریف واقعیت، شایعه پراکنی، اغراق خبری، ابهام خبری، سانسورخبر، ترویج خشونت فرهنگ بیگانه، راه‌های ترویج خشونت رسانه‌ای، ترویج رفتارهای ضد ارزشی، توهین به مقدسات مثل، توهین به مراسم مذهبی و شخصیت‌های دینی و زیان‌های تماشای تلویزیون بر کودکان از قبیل، تلویزیون و پرخاشگری، ضعف تمرکز فکری، انزوای ذهنی، تنبل شدن ذهن، افت تحصیلی و همچنین عوامل و زمینه‌های ایجاد آسیب‌های رسانه مثل، جامع نبودن قانون، بی‌توجهی خانواده‌ها مورد بحث قرار گرفته است. عوامل و زمینه‌های کاهش آسیب‌های رسانه مثل اجرای درست قانون، کنترل و نظارت دولت، کاهش آسیب‌رسانه در خانواده مثل برنامه‌ریزی صحیح در استفاده از رسانه‌ها و جلوگیری از تماشای بی‌رویه‌ی تلویزیون پیشنهاد گردیده است. در انتها، خلاصه و نتیجه‌گیری با ضمیمه جدولی از مطبوعات و رادیو و تلویزیون، آورده شده است.

فهرست مطالب

فصل اول، کلیات و مفاهیم

۲	مقدمه.....
۴	بیان مسئله.....
۴	سؤال‌های تحقیق.....
۴	الف) سؤال اصلی.....
۴	ب) سؤال‌های فرعی.....
۵	پیشینه تحقیق.....
۶	اهمیت و ضرورت تحقیق.....
۷	اهداف تحقیق.....
۷	الف) هدف اصلی.....
۷	ب) اهداف فرعی.....
۷	روش تحقیق و گردآوری اطلاعات.....
۷	تعریف واژگان کلیدی.....
۷	رسانه.....
۸	تربیت.....
۸	تربیت در لغت.....
۹	تربیت در اصطلاح.....

فصل دوم: تاریخچه و سیر گسترش رسانه‌ها در افغانستان

۱۲	پیشینه‌ی رسانه در افغانستان.....
۱۲	۱. مطبوعات.....
۱۲	الف) شمس‌النهار؛ اولین روزنامه در افغانستان.....

۱۷ب) اخبار نامه قلمی
۱۷ج) سراج الاخبار
۱۸د) ارشاد النسوان
۱۸ه) مجلات و هفته نامه ها
۲۰۲. تلفن
۲۲۳. تلگراف
۲۲۴. رادیو
۲۲الف) رادیو دولتی
۲۴- سرنوشت رادیو پس از کودتای ۱۳۰۲
۲۵- وضعیت رادیو در دوره حکومت طالبان
۲۵ب) رادیوهای خصوصی
۲۵- رادیو پیام آزادی
۲۵- رادیو راه فردا
۲۶- رادیو کلید هرات
۲۷وضعیت رادیو در سال های اخیر
۲۸ویژگیهای رادیو
۲۸الف) دسترسی آسان به رادیو
۲۸ب) اندک بودن هزینه تولید
۲۸ج) اندازه های مختلف رادیو
۲۸د) پخش عمومی رادیو
۲۹ه) تنوع در برنامه های رادیو
۳۰۵. تئاتر
۳۳وضعیت تئاتر در سال های اخیر
۳۳۶. سینما

۳۶ تلویزیون ۷
۳۶ الف) تلویزیون دولتی
۳۹ ب) تلویزیون‌های خصوصی
۳۹ - تلویزیون آریانا
۳۹ - تلویزیون آینه
۴۰ - افغان tv
۴۱ - تلویزیون تمدن
۴۲ - تلویزیون نور
۴۳ - تلویزیون طلوع
۴۴ - تلویون لمر
۴۴ - تلویزیون راه فردا
۴۴ - تلویزیون نورین
۴۵ - تلویزیون هرات
۴۵ - تلویزیون هری
۴۵ - تلویزیون سیمای غوریان
۴۶ نظر سنجی رسانه‌های دیداری
۴۶ رسانه‌های نوین در افغانستان
۴۶ ۱. ماهواره
۴۷ ۲. اینترنت

فصل سوم: کارکرد رسانه‌ها

۵۱ اول: نظریه‌های رسانه‌ای
۵۱ ۱. گلوله‌ی سحرآمیز

۵۲	۲. الگوی اثرهای محدود
۵۲	۳. توده‌ی دارای ساخت
۵۳	۴. جریان دو مرحله‌ای
۵۴	۵. رسانه به عنوان پیام
۵۴	۶. اثرهای تجربه مصنوعی
۵۵	۷. نظریه کاشت
۵۶	دوم، کارکردهای رسانه
۵۶	۱. کارکرد اطلاع‌رسانی
۵۷	الف) اطلاع‌رسانی عمومی
۵۸	ب) اطلاع‌رسانی شغلی
۵۹	ج) اطلاع‌رسانی سیاسی
۶۰	- اصلاح امور کشور
۶۰	- دفاع از کشور
۶۱	- تربیت نیروی متعهد
۶۱	د) گزارش‌های اقتصادی
۶۳	- اشتغال‌زایی
۶۳	- سرمایه‌گذاری
۶۴	۲. کارکرد فرهنگی رسانه
۶۴	الف) فرهنگ‌سازی
۶۵	ب) توسعه فرهنگی
۶۶	ج) انتقال فرهنگ
۶۷	۳. کارکرد تفریحی و سرگرمی
۶۸	۴. کارکرد آموزشی
۶۸	الف) آموزش مستقیم
۷۱	ب). آموزش‌های غیر مستقیم

- ج) ویژگی‌های یادگیری کودکان از رسانه ۷۳
- ۷۳ - تناسب با روحیه کودک ۷۳
- ۷۴ - نمایش واقعیت ۷۴
- ۷۴ - همانند سازی ۷۴
- ۵ کارکردهای اجتماعی رسانه ۷۵
- الف) ترویج دموکراسی و آزادی ۷۵
- ب) سازگاری اجتماعی ۷۶
- ۷۸ - سازگاری با محیط مدرسه ۷۸
- ۷۹ - ایجاد سازگاری در خانواده ۷۹
- ۸۰ - بیان مشکلات ۸۰
- ج) کنترل اجتماعی ۸۲
- د) بهبود روابط اجتماعی ۸۴
- ۸۵ - پرورش روحیه جمعی ۸۵
- ۸۶ - اهتمام به امور مسلمین ۸۶
- ۸۶ - اصلاح میان مردم ۸۶
- ۶ کارکرد تربیتی رسانه ۸۹
- سر مشق و الگودهی ۹۰
- الف) کودک ۹۰
- ۹۱ - پرورش روحیه تعبد ۹۱
- ۹۲ - پرورش عواطف کودک ۹۲
- ۹۲ - پرورش روحیه ایثار ۹۲
- ۹۳ - توجه به نیاز کودک ۹۳

- ب) نوجوانان ۹۵
- ج) جوانان ۹۶
- د) زنان و مادران ۹۸
- وفاداری ۹۹
- تربیت فرزند صالح ۱۰۰
- ارضاء عواطف ۱۰۰
- شوهر داری ۱۰۰
- ه) پدران ۱۰۱
- برنامه‌های مذهبی ۱۰۴
- اول: باورها و اعتقادات ۱۰۵
- الف) تقویت باورهای دینی ۱۰۵
۱. خدا شناسی ۱۰۵
۲. آخرت گرایی ۱۰۷
- تبیین مفهوم صحیح از معاد ۱۰۸
- دلایل ضرورت معاد ۱۱۰
- آثار آخرت گرایی ۱۱۱
- ساده زیستی ۱۱۱
- توسعه فرهنگ انفاق ۱۱۲
- سلامت و پاکی زنان در جامعه ۱۱۳
- حل مشکلات ۱۱۳
- آثار سوء عدم آخرت گرایی ۱۱۴
- ب). امامت و رهبری ۱۱۴

۱۱۷ج) پاسخ به شبهات دینی
۱۲۲د) توجه به متون دینی
۱۲۲ه) موعظه
۱۲۴دوم: عواطف و احساسات
۱۲۴- مراسم عزاداری
۱۲۵- پرورش احساس مذهبی
۱۲۵- نقش برنامه سازان رسانه در پرورش عواطف
۱۲۸سوم: رفتار و اعمال
۱۲۸۱. خوش رویی
۱۲۹۲. گذشت
۱۲۹۳. انعطاف پذیری
۱۳۰۴. ایجاد همبستگی
۱۳۲۵. ترویج ارزش های دینی
۱۳۲خلاصه فصل سوم

فصل چهارم: آسیب شناسی رسانه های افغانستان در بعد تربیتی و ارائه راهکارها

۱۳۴آسیب های رسانه
۱۳۴۱. دروغ پردازی
۱۳۵۲. تحریف واقعیت
۱۳۶۳. شایعه پراکنی
۱۳۷۴. اغراق خبری
۱۳۸۵. ابهام خبری

۶. سانسور خیری ۱۳۹
- دروازه بانی ۱۳۹
- قانون ۱۴۱
۷. ترویج فرهنگ بیگانه ۱۴۱
۸. برنامه‌های خشونت آمیز ۱۴۳
- راه‌های ترویج خشونت ۱۴۴
- آموزش ترویج خشونت به کودکان ۱۴۵
- ترویج خشونت از طریق فیلم‌های مغایر با روحیات کودک ۱۴۶
۹. ترویج رفتارهای ضد ارزشی ۱۴۷
۱۰. توهین به مقدسات ۱۴۸
- توهین به مؤمن ۱۴۹
- توهین به شخصیت‌های مذهبی ۱۵۱
- وهن مراسم مذهبی ۱۵۳
۱۱. زیان به کودکان: ۱۵۵
- ضعف تمرکز ۱۵۵
- منزوی کردن کودکان ۱۵۶
- تنبل شدن ذهن ۱۵۷
- افت تحصیلی ۱۵۸
- عوامل و زمینه‌های ایجاد آسیب‌های رسانه ۱۵۹
۱. جامع نبودن قانون ۱۵۹
- شفاف نبودن قانون ۱۵۹
- تبعیض در اجرای قانون ۱۶۱

- ۱۶۲ کم توجهی به اجراء قانون
- ۱۶۵ ۲. بی تفاوتی خانواده‌ها
- ۱۶۵ - عدم برنامه ریزی مناسب خانواده
- ۱۶۶ - عدم کنترل کودکان در خانواده
- ۱۶۷ عوامل و زمینه‌های کاهش آسیب‌های رسانه
- ۱۶۷ ۱. اجرای درست قانون
- ۱۶۷ ۲. کنترل و نظارت دولت
- ۱۶۸ الف) آشکار
- ۱۶۸ ب) پنهان
- ۱۶۸ - کاهش برنامه‌های خشونت‌آمیز در تلویزیون
- ۱۶۹ - حفظ ارزش‌ها
- ۱۷۱ - در نظر گرفتن مصالح عمومی
- ۱۷۱ - امنیت داری در نشر خبر
- ۱۷۲ - تهیه گزارش از منابع موثق
- ۱۷۳ - پرهیز از ورود به زندگی خصوصی افراد
- ۱۷۴ - پرهیز از توهین و تحقیر به دیگران
- ۱۷۶ - رعایت ادب گفتاری
- ۱۷۷ کاهش آسیب رسانه در خانواده‌ها
- ۱۷۷ ۱. برنامه ریزی صحیح در استفاده از رسانه‌ها
- ۱۷۹ ۲. جلوگیری از تماشای بی‌رویه تلویزیون
- ۱۸۰ خلاصه فصل چهارم
- ۱۸۱ نتیجه گیری

فهرست منابع ۱۸۹

جدول‌های پیوست پایان نامه ۱۹۶